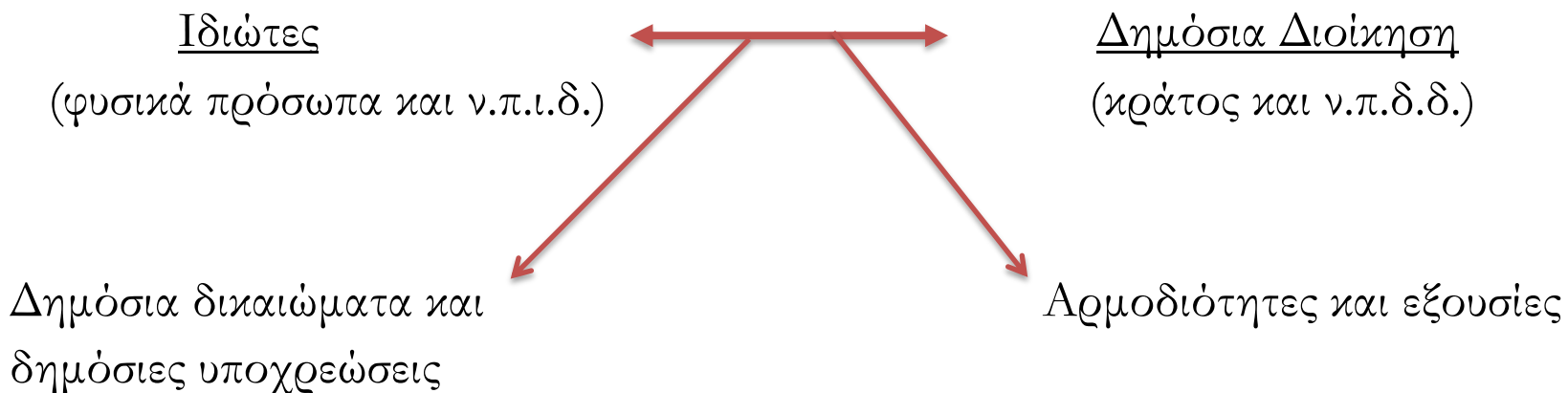

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ

- I. Έννομη σχέση διοικητικού δικαίου**
- II. Πηγές διοικητικού δικαίου**
- III. Αρχή διάκρισης λειτουργιών και αλληλεπικαλύψεις**
- IV. Τύποι λειτουργικής δημόσιας διοίκησης**
- V. Οργάνωση και δράση δημόσιας διοίκησης κατά το ιδιωτικό δίκαιο**
- VI. Δημόσια Δικαιώματα**
- VII. Νομικός ή δικανικός συλλογισμός**

I. Έννομη σχέση διοικητικού δικαίου

Η έννομη σχέση διοικητικού δικαίου μεταξύ ιδιωτών και δημόσιας διοίκησης μπορεί να είναι είτε γενική κυριαρχική σχέση είτε ειδική κυριαρχική σχέση.

II. Πηγές Διοικητικού Δικαίου

Ιεραρχία κανόνων δικαίου

1. Σύνταγμα και Δίκαιο Ε.Ε.

2. Γενικώς παραδεδεγμένοι κανόνες διεθνούς δικαίου
και κυρωμένες διεθνείς συμβάσεις
(άρθρο 28 παρ.1 Συντ.)

3. Τυπικοί νόμοι

(+ΠΝΠ + νόμοι αυξημένης τυπικής ισχύος + παλαιότεροι Α.Ν. + Ν.Δ./τα)

4. Κανονιστικές πράξεις της διοίκησης (ουσιαστικοί νόμοι)

5. (Αγγραφες) Γενικές αρχές διοικητικού δικαίου

6. Νομολογία και Επιστήμη (;)

II. 1. ΣΥΝΤΑΓΜΑ

δεσμεύει

νομοθετική εξουσία

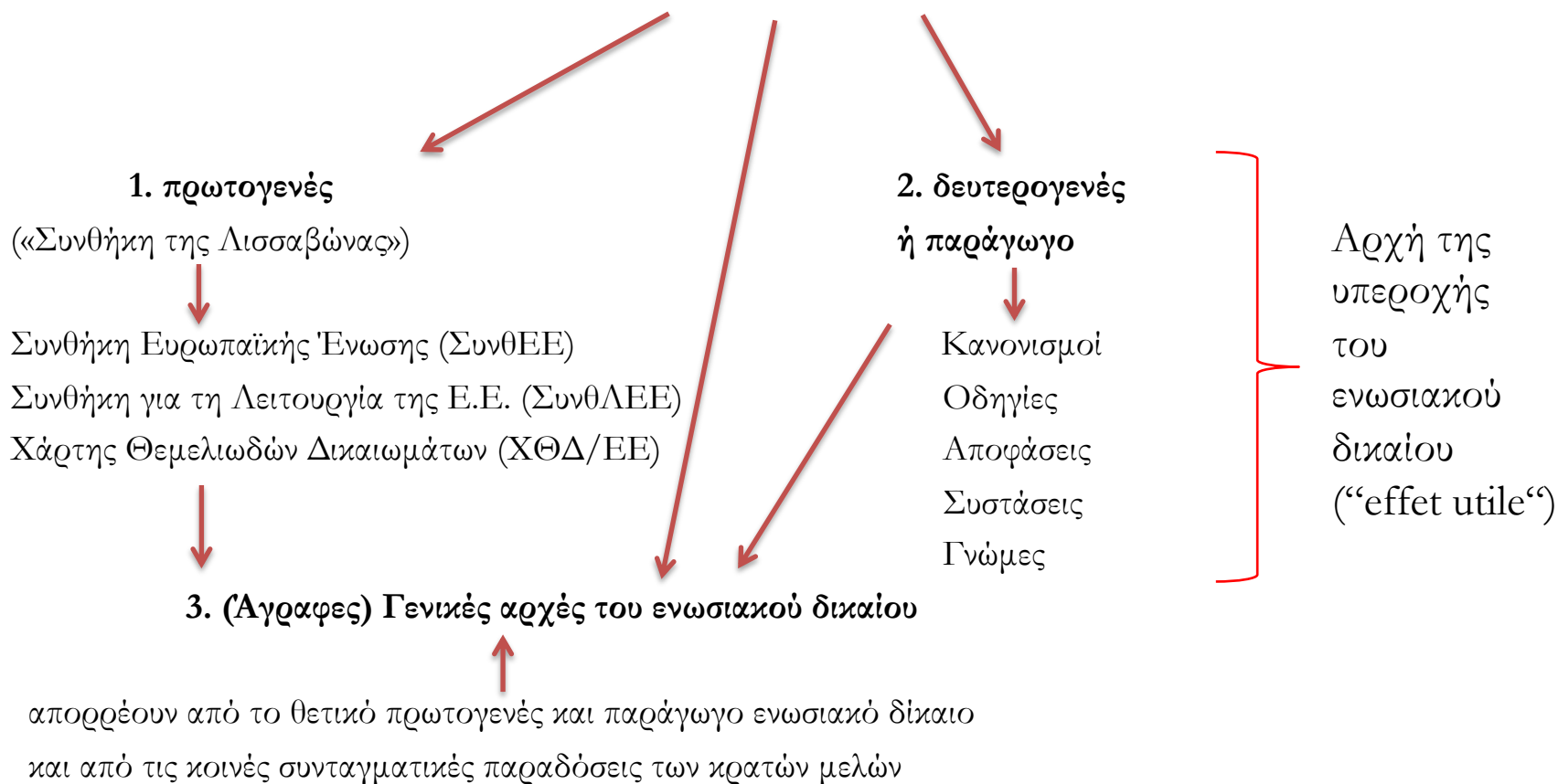
εκτελεστική εξουσία

δικαστική εξουσία

ευθύς δικαστικός έλεγχος

↑
εξ ου και προβλέπεται σε πολλές έννομες τάξεις ευθύς
ή παρεμπίπτων δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων
(άρθρα 93 παρ. 4 και 100 Συντ.)

II. 1. ΔΙΚΑΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Άρθρο 1 ΣΕΕ: «Με την παρούσα Συνθήκη, τα ΥΨΗΛΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ιδρύουν μεταξύ τους μία ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, εφεξής καλούμενη «Ένωση», στην οποία τα κράτη μέλη απονέμουν αρμοδιότητες για την επίτευξη των κοινών τους στόχων».

Άρθρο 2 εδάφ. 1 ΣΕΕ: «Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων, των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών».

Άρθρο 5 παρ. 1 και 2 ΣΕΕ: «1. Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. 2. Σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη».

Άρθρο 19 παρ. 1 ΣΕΕ: «Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και ειδικευμένα δικαστήρια. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης»

Άρθρο 19 παρ. 3 ΣΕΕ: «Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται σύμφωνα με τις Συνθήκες: α) επί των προσφυγών που ασιούνται από κράτος μέλος, θεσμικό όργανο ή φυσικά ή νομικά πρόσωπα, β) προδικαστικώς, κατόπιν αιτήματος εθνικών δικαστηρίων, επί της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης ή επί του κύρους πράξεων που εκδόθηκαν από τα θεσμικά όργανα, γ) επί των λοιπών περιπτώσεων που προβλέπονται από τις Συνθήκες».

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ: «Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις: α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών, β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης».

Ισχύουσες σήμερα Συνθήκες: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html?locale=el#new-2-51>

II. 2. ΤΥΠΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

- **Τυπικοί νόμοι (ψηφίζονται από τη Βουλή): «κοινοβουλευτικοί νόμοι»**

- **Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου.**

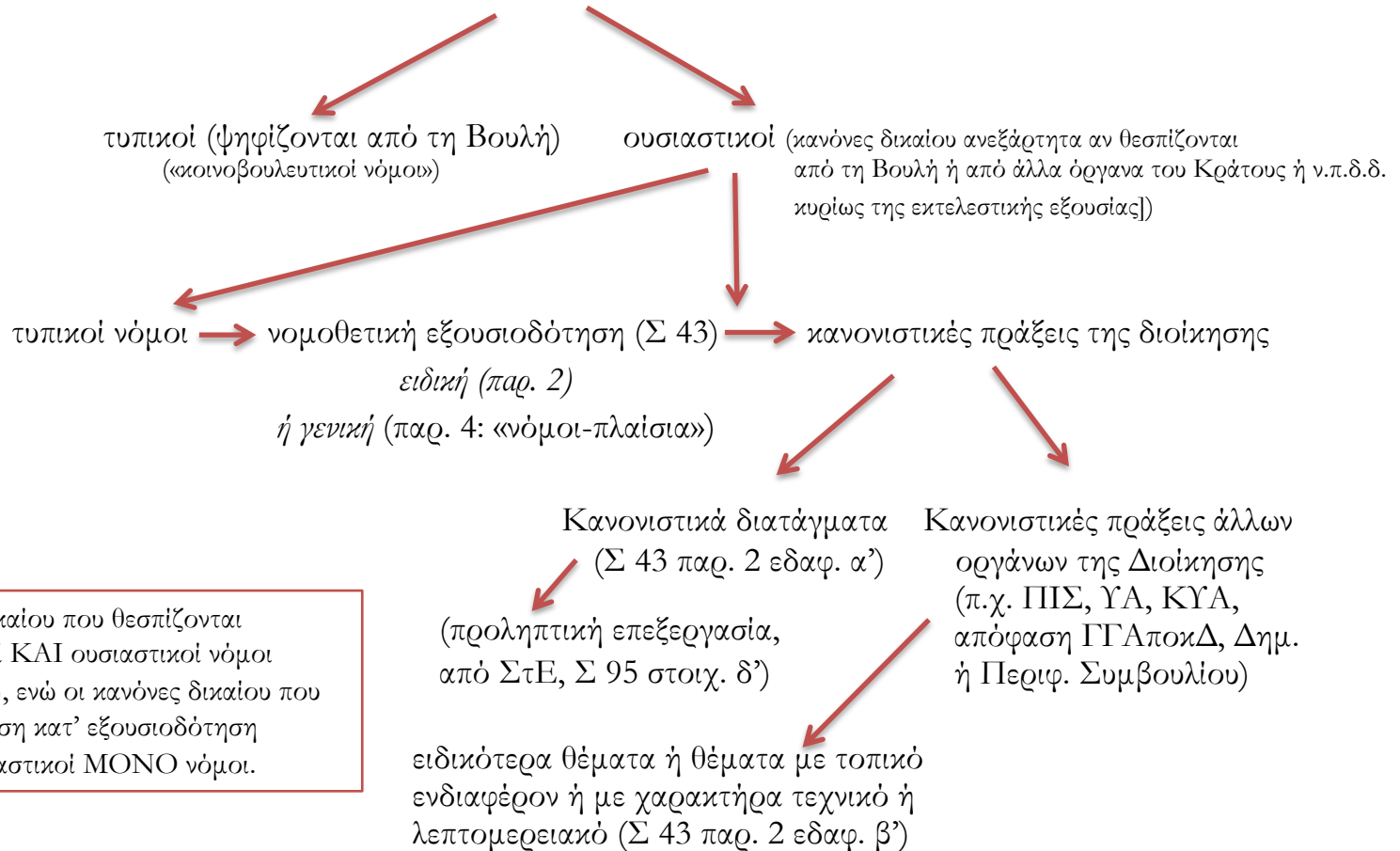
Άρθρο 44 παρ. 1 Συντ.: «1. Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να ειδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής».

- **Νόμοι αυξημένης τυπικής ισχύος**

- **Παλαιότερα: αναγκαστικοί νόμοι – νομοθετικά διατάγματα**

II. 3. ΝΟΜΟΙ

III. Αρχή διάκρισης των λειτουργιών και αλληλεπικαλύψεις (άρθρ. 26 Συντ.)

Κανόνες δικαίου (γενικές και αφηρημένες ρυθμίσεις)

Θεσπίζονται
καταρχήν
από την **νομοθετική** εξουσία

Ερμηνεύονται και εφαρμόζονται
από την **εκτελεστική** εξουσία

Η ερμηνεία και εφαρμογή
τους ελέγχονται από τη
δικαστική εξουσία στο
πλαίσιο επίλυσης νομικών
διαφορών

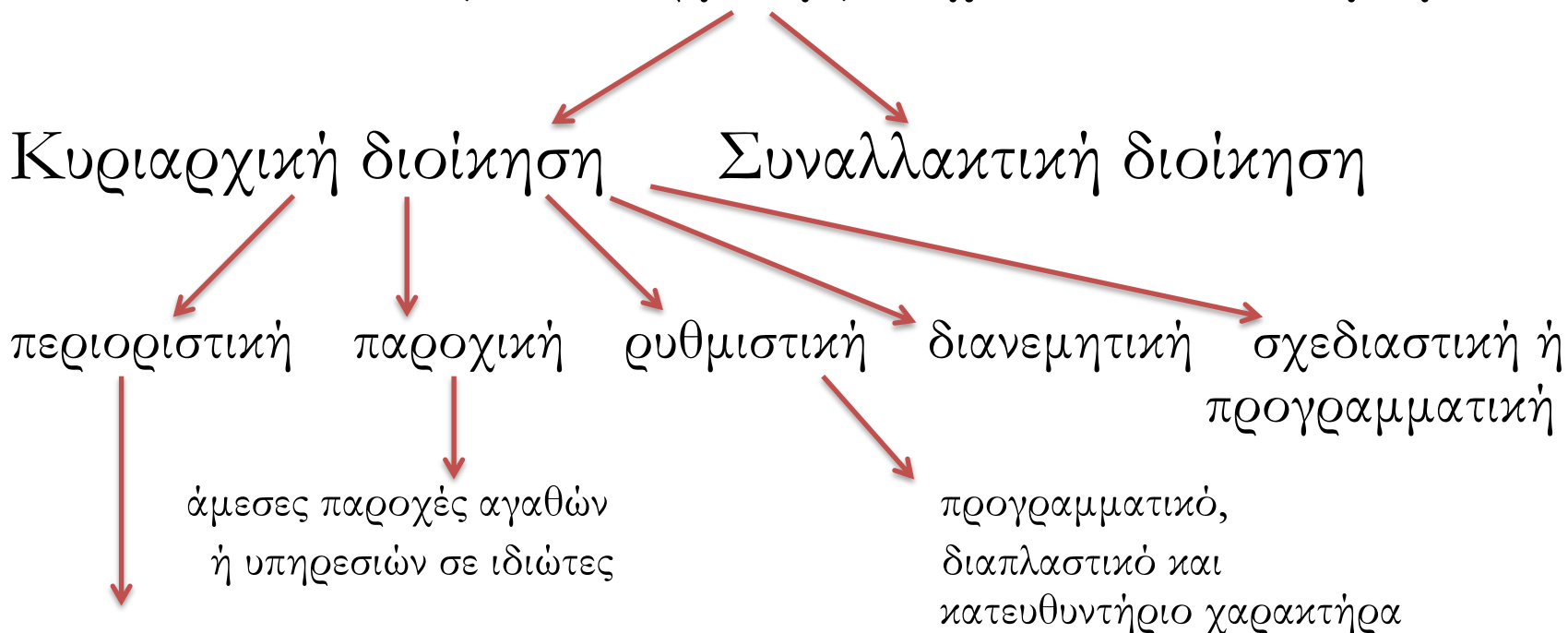
ΟΜΩΣ: Δυνατές και αλληλεπικαλύψεις μεταξύ των λειτουργιών
(σχετική διάκριση των εξουσιών ή διασταύρωση των λειτουργιών)

Θέσπιση κανόνων δικαίου από όργανα
της Διοίκησης κατ' εξουσιοδότηση νόμου
(κανονιστική διοίκηση ή κανονιστικός
νομοθέτης ή «κανονιστικώς δρώσα
Διοίκηση») → Σ 43 παρ. 2 και 4

Επίλυση διαφορών από τη Διοίκηση
(π.χ. απόφαση της Αρχής Επίλυσης
Προδικαστικών Προσφυγών επί προσφυγής
κατά πράξης αναθέσεως δημοσίου έργου)

Άσκηση διοικητικού έργου από
όργανα της νομοθετικής ή
δικαστικής εξουσίας
(π.χ. μετάθεση δικαστή με απόφ.
του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου)

IV. Τύποι (λειτουργικής) δημόσιας διοίκησης

Τήρηση τάξεως και ασφάλειας και είσπραξη φόρων:
μονομερείς επιταγές και απαγορεύσεις, σχέση νομιμής «υπεροχής-υποταγής»

Υ. Οργάνωση και δράση της δημόσιας διοίκησης κατά το ιδιωτικό δίκαιο (ή/ και)

- Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 3986/2011, «1. Συνιστάται ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΤΑΜΕΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.» (Ταμείο). Το Ταμείο έχει αποκλειστικό σκοπό την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και περιουσιακών στοιχείων Ν.Π.Δ.Δ. ή των δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή σε Ν.Π.Δ.Δ., σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και με εγγυήσεις πλήρους διαφάνειας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εσόδων. Τα περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται στο Ταμείο, σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις 2. Το προϊόν αξιοποίησης χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την αποπληρωμή του δημοσίου χρέους της χώρας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 17 του επόμενου άρθρου. 3. **Το Ταμείο λειτουργεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, δεν υπάγεται στην κατηγορία των οργανισμών και επιχειρήσεων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και δεν εφαρμόζονται σε αυτό, καθώς και στις εταιρείες των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου, άμεσα ή έμμεσα, στο Ταμείο, οι διατάξεις που διέπουν εταιρείες που ανήκουν άμεσα ή έμμεσα στο Δημόσιο, με εξαίρεση όσων ρητά ορίζονται στις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου».**

VI. Δημόσια Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

Δημόσιο δικαίωμα είναι το δικαίωμα ενός προσώπου να απαιτήσει από το κράτος ή ένα ν.π.δ.δ. μια ορισμένη πράξη ή παράλειψη

Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα
(άρθρ. 4 – 25 Συντάγματος)

(«θεμελιώδη» ή «συνταγματικά δικαιώματα»)

Ρητώς απονεμόμενα
δημόσια δικαιώματα
(από τον νόμο, κανονιστικές πράξεις
της διοίκησης, ατομικές διοικητικές
πράξεις, διοικητικές συμβάσεις κ.ά.)

Ερμηνευτικώς συναγόμενα
δημόσια δικαιώματα
(«θεωρία του προστατευτικού
σκοπού του κανόνα δικαίου»
[Schutznormlehre])

Δημόσια υποχρέωση είναι η υποχρέωση του προσώπου απέναντι στο κράτος ή ένα ν.π.δ.δ. να πράξει ή να παραλείψει κάτι

VII. Νομικός ή δικανικός συλλογισμός

1. Εφαρμοστέο δίκαιο (Μείζων πρόταση ή «Σκεπτικό») ←

ΟΛΟΙ οι εφαρμοστέοι κανόνες δικαίου στη συγκεκριμένη περίπτωση (ΟΧΙ επιλεκτικά ορισμένοι από αυτούς)

Π.χ. «Επειδή, σύμφωνα με/κατ' άρθρο. ...»

Άρθρο 105 ΕισΝΑΚ: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών».

+ Ορισμοί και ερμηνεία εφαρμοστέων κανόνων δικαίου

π.χ. Πράξη, παράλειψη, παρανομία, ζημία, αιτιώδης συνάφεια, κλ.π.

2. Πραγματικά περιστατικά (Ελάσσων πρόταση ή «Ιστορικό»)

(=βιοτικό συμβάν, ιστορικό μιας επίδικης υπόθεσης, οντολογικό σκέλος)

Π.χ. «Εν προκειμένω...»

...ο Α, ιατρός χειρουργός του ΕΣΥ, προκαλεί από απροσεξία βαριά σωματική βλάβη σε ασθενή κατά τη διάρκεια χειρουργικής επέμβασης...

+ Νομικός χαρακτηρισμός διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών

...η συμπεριφορά του Α συνιστά πράξη κατά την έννοια του ΕισΝΑΚ 105 κλπ...η βαριά σωματική βλάβη συνιστά ζημία κατά την έννοια του νόμου ΕισΝΑΚ 105 κλπ...

3. Συμπέρασμα (Έννομη συνέπεια ή «Δια ταύτα») ←

Π.χ. «Ως εκ τούτου...»

Το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση του ασθενούς...

Υπαγωγή των διαπιστωθέντων πραγματικών περιστατικών στον εφαρμοστέο κανόνα δικαίου («Subsumption»)

ΟΛΕΣ οι μέθοδοι ερμηνείας κανόνα δικαίου

[στη μείζονα πρόταση]

Αποκάλυψη του αληθούς περιεχομένου του κανόνα δικαίου λόγω του αφηρημένου και αμφίσημου ενίοτε των χρησιμοποιούμενων εννοιών

Γραμματική

Ιστορική

Λογική ή Συστηματική

Τελολογική

αφετηρία και όριο ερμηνείας

Δίκαιοσυγκριτική

Διασταλτική

Συσταλτική

Θεσμική

Αναλογία – αναλογική εφαρμογή

κριτήριο ο σκοπός του κανόνα δικαίου

Σύμφωνη με το Σύνταγμα ερμηνεία

Σύμφωνη με το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία

Κενά δικαίου

Εφαρμογή και ερμηνεία κανόνων δικαίου

Κανόνας = σύνθετη πρόταση αποτελούμενη από δύο μέρη

πραγματικό

προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν
για την εφαρμογή τους

(Πραγματικό \neq πραγματικά περιστατικά, αφού δεν περιέχει περιγραφή συγκεκριμένων περιστατικών (γεγονότων), αλλά τη δυνατότητα περιστατικού, που περιγράφει υποθετικά και αφηρημένα, αξιολογήσεις, έννομες σχέσεις κλπ)

Παράδειγμα: άρθρο Άρθρο 105 ΕισΝΑΚ: «Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπάιτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών».

Κλασική μορφή του κανόνα δικαίου=υποθετική: ενεργοποιείται εφόσον πληρωθούν οι προϋποθέσεις

Πραγματικό (6 προϋποθέσεις): πράξη ή παράλειψη οργάνου Δημοσίου, άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί, ζημία, παρανομία, αιτιώδης συνάφεια, η διάταξη που παραβιάστηκε να μην έχει τεθεί (μόνο) χάρη του γενικού συμφέροντος

Έννομη συνέπεια: το Δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση

έννομη συνέπεια

Εφαρμογή κανόνα δικαίου = Υπαγωγή («Subsumption»)

Υπαγωγή των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών (υπόθεσης-περίπτωσης) στον κατάλληλο («εφαρμοστέο») κανόνα δικαίου, ώστε να προκύψει η συγκεκριμένη έννομη συνέπεια.

Τα βασικά στάδια διαδρομής του δικανικού συλλογισμού:

1. Αναζήτηση και εντοπισμός του προσήκοντος (εφαρμοστέου) κανόνα δικαίου που καλύπτει τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά («μείζων πρόταση»)

2. Προσδιορισμός ιστορικού της συγκεκριμένης υπόθεσης προκειμένου να διαπιστωθούν τα νομικώς σημαντικά πραγματικά περιστατικά και νομικός χαρακτηρισμός τους («ελάσσων πρόταση»)